

СТАНОВИЩЕ

на доц. Дилян Николаев Николчев, ръководител на катедра „Практическо Богословие” в Богословския факултет при СУ „Св. Климент Охридски”, за *„Тълкуването на старозаветните текстове в Новия Завет”* – дисертационен труд на проф. д-р Емил Трайчев Стоянов за придобиване на научната степен „доктор на науките” по професионално направление 2.4. Религия и теология

Актуалност и значимост на изследваната тема. Дисертационният труд представлява изключително академично постижение в област с непрекъсната богословска научна значимост: библеистиката, наука, която изследва различни аспекти на Божието слово – Св. Библия. Въпросът за „Тълкуването на старозаветните текстове в Новия Завет” обаче досега не бе проучван задълбочено както в рамките на родното ни богословие, така и в международен научен план. В този смисъл дисертацията има приносно значение въобще за старозаветната и за новозаветната библеистика и по този начин се явява специфична новост, актуалност, важност и значимост, както и навременно предизвикателство за работещите в тази област на академичното богословско познание.

Структурата на дисертацията е изградена от *предговор, увод, две тематични части*, всяка от които структурирана на подчасти, *заключение* и списък *литература*. В началото на изследването е приложен и индекс *съкращения*. Общият обем до списъка с литературата е 190 стр. Описаните литературни източници са 1139, като от тях на кирилица са 178, а 961 – на английски, немски, френски и гръцки език.

Самото съдържание – като структура и последователност – дава възможност на читателя с интерес да проследи поставените въпроси и с лекота да стигне до същината на старозаветната и на новозаветната библейска проблематика. Смятам също, че двете отделни тематични части, както и подтемите към тях отговарят напълно на идеята, заложена в заглавието: във всички тях са анализирани същността и равнищата на

религиозните култури и организации в двата библейски периода – старозаветния и новозаветния.

Изследователският модел на дисертационния труд. Изследването представлява интересен интерпретационен „междузаветен подход”, който свързва посредством тълкуването текстовете от Свещ. Писание на Ст. Завет с тези от Новия Завет. Чрез този метод авторът аргументирано и систематически е съумял да придаде научнообоснована устойчивост на целия библейски корпус – като тълкуване и библейски събития. Най-общо, трудът следва линията на тълкуването, което обаче не е еднозначно и устойчиво през различните исторически периоди, а също и от гледна точка на господстващите религиозни идеи. Всъщност тълкуването е пътят за търсене и намиране на смисъл в нещата, непознати за нас или трудно разбираеми в конкретен исторически и религиозен контекст. Именно в тази посока кандидатът Емил Трайчев Стоянов е положил усилия: да разбере вложения смисъл в тълкуването в елинистичния и в юдейския свят на Новия Завет, съпоставяйки го със Стария Завет чрез аргументирани и конкретни препратки към него, като за целта си резонно и традиционно от православна богословска гледна точка и традиция се е опрял на най-авторитетното – „Отношението на Иисус Христос към Стария Завет” и „Евангелието на Иисус Христос и „новите условия” на вникване в тълкуването му”, както и светоапостолския поглед към тълкуването в лицето на св. ап. Павел и св. ап. Петър. По този начин авторът богословски и оценъчно е достигнал до библейската и правната идея, заложена в новозаветните писания, според която „Буквата убива, а духът животвори”, а това от съвременна правна и канонична гледна точка означава, че на тълкуване се подлагат най-вече правилата за поведение и това е правно задължително, а не старозаветното правнорелигиозно разбиране за прилагане буквата на закона. Изхождайки от тази тематична перспектива, смея да твърдя, че резултатът от изследването е приносно значим и по отношение на други богословски дисциплини, в частност и на Църковното право.

Авторефератът отразява обективно най-съществените характеристики на дисертационния труд.

Публикациите, свързани с темата на дисертационния труд, са общо 12 на брой. Те са компетентно написани и задълбочени аспекти изследвания, които допълнително хвърлят светлина върху някои от интерпретираните в дисертационното съчинение въпроси.

Към основните приноси на дисертационния труд могат – освен изброените в автореферата 9 такива, които напълно приемам като коректно отбелязани – да се прибавят още и: ползването на модерен, адекватен и функционален научен език; представителност, показана чрез умело използване на извори и източници; обосноваване и аргументиране чрез съвременни научно-богословски парадигми, виждания и концепции; синтезност на познания, обобщения и изводи; налице е определена цялостна концепция. Дисертацията е написана лично.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Като имам предвид високото научно равнище на представения за обсъждане и оценяване дисертационен труд, както и факта, че това е съчинение с решения на големи научни или научноприложни проблеми и с теоретични обобщения, които съответстват на съвременните постижения в науката и представляват значителен и оригинален принос в нея, декларирам моето положително становище и оценка и категорично **препоръчвам на уважаемите членове на научното жури на проф. д-р Емил Трайчев Стоянов да бъде присъдена научната степен „доктор на науките” по специалността Библистика – Нов Завет.** Това присъждане ще е напълно заслужено признание на неговата цялостна научно-преподавателска дейност в областта на богословските науки.

21.01.2013 г.

София, Богословски факултет

Изготвил становището:

/доц. Дилян Николаев Николчев/